

Skötselplan för *Högbergets naturreservat*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Historisk markanvändning

Fäbodbruk har funnits länge i bygden så skogsbete har rimligen förekommit under längre tid men präglar inte skogen idag. Närheten till den stora flottleden Ångermanälven antyder att området exploaterats för skogsbruk alltsedan 1800-talet. Det förekommer gott om spår av plockhuggning i form av gamla avverkningssstubbar men ingrepp från senare tid är få.

Kulturmiljövärden

Högberget ligger ca 6 km öster om Nämforsens bronsåldersboplatz och i trakterna finns många fångstgropar, bland annat på myrholmen i Larsmyran. En knapp kilometer väster om Högberget ligger Tannflobodarna och Tannflosågen en knapp kilometer sydost om reservatsgränsen.

Friluftsliv

Området besöks i ringa omfattning av allmänheten.

Gränser

Reservatet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning skall ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter

Några samfälligheter eller servitut finns inte inom reservatsområdet. Staten har andelar i den samfälliga väg som löper i anslutning till reservatets norra ända, Långsjövägen (Resele-Mo GA:1). Reservatsföreskrifterna hindrar ej nyttjande och underhåll av denna väg, se beslutet.

Jakt

Jakträtten är upplåten till 2008-06-30 och förlängs med ett år i sänder om inte uppsägning sker

senast 6 månader innan avtalstidens utgång.

I avtalet förbinder sig jakträttshavarna att följa de föreskrifter som anges för naturreservatet. Av avtalet och reservatsföreskrifterna framgår att jakttorn ej får uppföras utan länsstyrelsens tillstånd samt att uttransport av älgar och björnar skall göras så att risken för markskador och spårbildning minimeras. Observera att reservatsföreskrifterna ej medger röjning av siktgator eller kapande av torrakor eller lågor till ved. När jakt pågår i reservatet bör ett anslag sättas upp vid informationstavlan vid parkeringsplatsen.

Naturvårdsbränningar

Ett av reservatets syften är att söka återskapa och upprätthålla en brandpräglad tallskogsmiljö. Därför planeras en stor del av reservatsområdet att naturvårdsbrännas, se skötselområde 1. Inför genomförandet av naturvårdsbränning i reservatet skall en detaljerad bränningsplan tas fram för den del inom respektive delområde som skall brännas. Det är viktigt i framtagandet av dessa detaljerade bränningsplaner att beakta de förslag till åtgärder som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Såväl mål med bränningen som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder skall specificeras i planerna. Gränserna i skötselplanen är preliminära och kan i den slutliga bränningsplanen komma att ändras. God planering behövs för att säkra gränserna mot omgivande mark.

En viktig målsättning med naturvårdsbränningarna i naturreservatet Högberget är att på sikt återskapa en flerskiktad tallskog med en hög andel stående döda tallar, sk. torrakor, vilket är ovanligt idag. För att gynna flera olika arter knutna till brand är avsikten att de naturvårdsbränningar som genomförs är så varierade som möjligt i fråga om både intensitet och bränningsdjup. Generellt bör en strävan vara att åstadkomma en så hård brand (kraftig konsumtion av humuslagret) som möjligt. Detta för att skapa så optimala gröningsmöjligheter som möjligt, detta är speciellt viktigt för att eventuellt få en fröföryngring av asp och sälg. Bränningarna bör dock vara så lågintensiva, dvs. ha låg flamhöjd, att mortaliteten i trädsiktet kan hållas på en rimlig nivå men samtidigt vara tillräckligt intensiva för att skapa skadade träd.

Samtliga naturvårdsbränningar skall utföras vid lämpliga väderförhållanden för att uppnå så hög kvalitet och säkerhet som möjligt. Ett antal grundkrav måste vara mötta för att bränningsledaren skall få starta naturvårdsbränningen. Först och främst får bränning inte genomföras med ett DMC-index (Duff Moisture Code, speglar fukthalten i lav- och mosstället samt den översta delen av humusstället) understigande 25, då tar sig inte branden. Ett högt DMC-värde kan innebära en mycket långvarig och svårbemästrad glödbrand och oftast också en högintensiv brand, då ett högt DMC även oftast också innebär ett högt FFMC-index (Fine Fuel Moisture Code). FFMC-indexet (Fine Fuel Moisture Code, visar på fukthalten i finbränslet, dvs de översta centimetrarna av lav- och mosstället tillsammans med småkvistar o dyl.) skall därför vara under 90. Den relativa luftfuktigheten (mätt i %), RH, skall vara lika hög som lufttemperaturen (mätt i celsius) eller högre för att undvika risken att branden blir explosiv. Vindstyrkan måste vara över 0,5 m/s och bör ligga inom 2-8 m/s och ha stadig riktning. Slutligen får bränning inte genomföras när det är vindstilla, då heta gaser, (högre än 60 C°) transporteras den kortaste vägen, dvs rakt upp, med starkt ökad risk för hög mortalitet i trädsiktet.

När naturvårdsbränning är nära förestående bör informationsskyltar sättas upp för att upplysa allmänheten om var och när bränningen skall ske, vem som utför naturvårdsbränningen samt telefonnummer till ansvariga. Information om syftet med skötselåtgärden samt naturtypen knuten till brand bör också finnas med.

Natura 2000

Reservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. För Natura 2000-området finns en bevarandeplan i vilken det anges vad som krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för utpekade habitat och arter. Målen och åtgärderna i denna skötselplan är utformade för att överensstämma med de mål som finns i bevarandeplanen. Vissa mål i bevarandeplanen har dock ej bedömts relevanta och därför ej införlivats i skötselplanen.

Tillsyn

Länsstyrelsen utser en praktiskt ansvarig för tillsyn av information samt efterlevnad av reservatsbestämmelser. Uppdraget regleras i avtal.

Indelning i skötselområden

Området har indelats i fyra skötselområden, se bilagd skötselkarta

Skötselområde 1

Brandpräglad tallskog med underväxt av gran.

Övergripande mål

Att bibehålla och förstärka den brandpräglade tallskogen i området samt skapa förutsättningar för brandgynnade arter.

Målet är uppfyllt när:

- Naturvårdsbränningar sker i delområdena A-D på totalt minst 10 hektar inom 20-årsperioder.
- Minst 75 % av de viktiga strukturerna såsom äldre tallar (>150 år) samt torr död ved skonats i branden.
Målet gäller som snittmått över hela skötselområdet. Möjligheten att nå detta mål är beroende av vilka förebyggande metoder som kan användas för att skydda dessa strukturer.
- Minst 10 % av träden i de brända bestånden har fått stamskador (bildat brandljud) eller dödats av branden.
Målet gäller som snittmått över hela skötselområdet.
- Humusskiktet har, åtminstone i delar, konsumerats av branden.
Förutsättningar för föryngring av tall ska förbättras och branden bör åtminstone inom delar av skötselområdet ha gett en så djup påverkan på humusskiktet att gröningspunkter för groddplantor av tall eller lövträd bildats.

Åtgärder

- Naturvårdsbränning
Genomförs i delområde A-D, se delområdesbeskrivningarna samt delområdeskarta.

Syftet med naturvårdsbränningarna är att skapa tallar med brandljud, underlätta föryngringen av tall och lövträd samt skapa döda träd och bränd ved. Bränningsledaren bör i möjligaste mån försöka se till att skona de äldre, brandljudade tallarna från att dö i branden och torrakor och lågor från att konsumeras av elden.

Inför genomförandet av naturvårdsbränning i reservatet skall en detaljerad bränningsplan tas fram för den del inom respektive delområde som skall brännas. Delområdesgränserna är preliminära och kan i den slutliga bränningsplanen komma att ändras.

I restaureringsbeståndet (delområde D) är syftet att tillskapa ett framtida brandpräglat bestånd genom att branden skadar de unga tallarna. De skadade träden kådimpregnerar sig för att läka stamskadan och blir därigenom mer motståndskraftiga mot svamp- och insektsangrepp. På så sätt kan de växa upp och bli mycket gamla för att sedan stå väldigt länge som torraka.

Delområde A	Äldre tallskog, bitvis glesare och bitvis med underväxt av gran.
Skötsel:	Bör brännas för att bibehålla talldominansen. Viss fällning av gran bör göras innan bränning. Vattentag finns vid Backsjön och Stor-Kalltjärn. Bränningen kan vara svår att avgränsa mot omgivande mark.
Delområde B	Gles, äldre tallskog på myrholmar runt Larsmyran. Lättavgränsad naturvårdsbränning.
Skötsel:	Lämpliga myrholmar att bränna för att bibehålla brandprägel i tallskogen, gynna brandinsekter och reducera moss- och humustäcket till förmån för marklevande svampar. Vattentag från tjärnarna.
Delområde C	Liknar delområde A men hyser fler äldre, brandljudade tallar och har glesare granunderväxt.
Skötsel:	Bör brännas för att bibehålla brandprägel i tallskogen, gynna brandinsekter och reducera moss- och humustäcket till förmån för marklevande svampar. Något svåravgränsat mot norr och omgivande mark.
Delområde D	Ett restaureringsbestånd bestående av ung tallskog. Genom naturvårdsbränningar skall ett framtida bestånd skapas med hög andel torrakor och äldre, brandljudade tallar.
Skötsel:	Området är tekniskt komplicerat att bränna på grund av avgränsningen och avstånd till vattentag. Beståndet bör troligen gallras när det vuxit ytterligare 5-15 år för att minska riskerna med bränningen.

Skötselområde 2

Grandominerade bestånd på fuktigare mark och i anslutning till Högberget.

Övergripande mål

Att låta skogsmiljöerna utvecklas efter naturligt förekommande processer.

Åtgärder

Skulle brand uppstå (naturligt eller orsakad av naturvårdsbränning i närliggande område) skall skötselområdet inte prioriteras för brandbekämpning. I övrigt inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 3

Myrar, sjöar och bäckar

Övergripande mål

Att låta myrar och vattenmiljöer utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 4

Friluftsliv

Omfattar hela reservatsområdet.

Övergripande mål

Att området fortsatt ska vara tillgängligt för allmänheten

Målet är uppfyllt när:

- Informationstavlor och parkeringsplats iordningställt
- Information lagts ut på länsstyrelsens hemsida

Åtgärder

- Information på hemsida
En beskrivning av området läggs ut på länsstyrelsens hemsida (www.y.lst.se).
- Informationstavlor
En informationstavla beskrivande området liksom de tre närliggande reservaten (Jättjärn, Mo-Långsjön samt Oringsjö naturreservat) placeras vid parkeringsplatsen. En skylt sätts också upp vid reservatets södra gräns vid Backsjön. Skyltarnas placering framgår av skötselkartan.
- Parkeringsplats
En parkeringsficka anläggs vid vägen i norra kanten av reservatet (se karta). Denna åtgärd förutsätts ske i samförstånd och samråd med berörda sakägare.

Inga ytterligare åtgärder förutom tillsyn. Inga sopbehållare sätts ut inom reservatet, utan besökare anmodas att ta med sitt avfall hem igen.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Information på hemsida	4	2008	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavlor	4	2008	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Naturvårdsbränning	1	2008	vid behov	reservatsanslag
2	Parkeringsplats	4	2008	engångsåtgärd	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan. Fotopunkter bör läggas ut på varje bränningsområde och fotograferas såväl före som efter naturvårdsbränningen (strax efter såväl som vid flera senare tillfällen) för att bl a se förändringar i struktur och trädslagssammansättning. Inventeringar av i första hand brandgynnade organismer (insekter) bör också genomföras för att följa upp skötselåtgärdernas verkan. Även inventeringar av organismer som normalt förekommer i granskogsmiljö bör genomföras i skötselområde 2 med ca 10 års mellanrum.

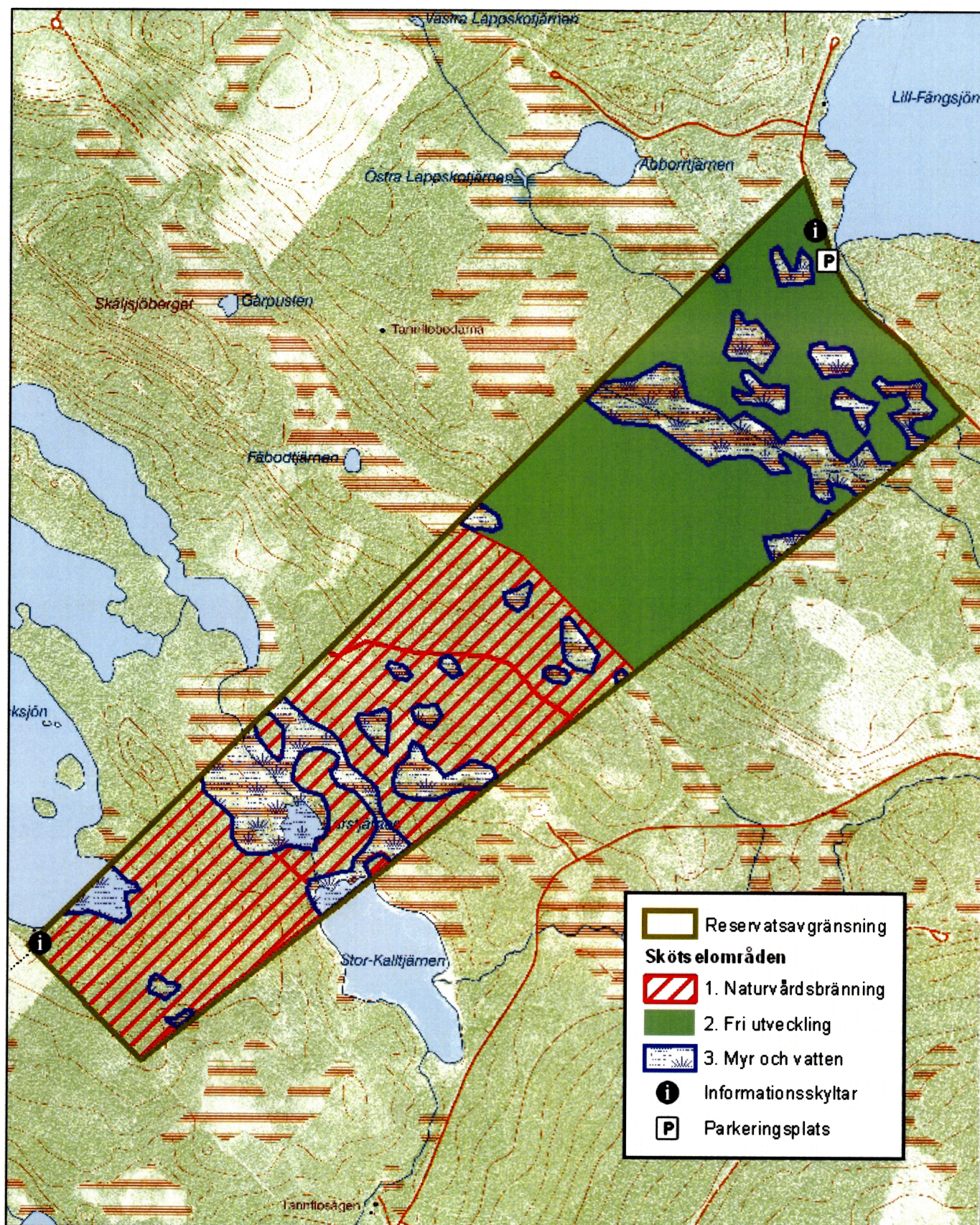
För uppföljning av Natura 2000-målen, se bevarandeplanen för området (bifogas ej).

Sammanfattning av uppföljning

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Humusskiktet har, åtminstone i delar, konsumerats av branden.	vid behov
1	Minst 10 % av träden i de brända bestånden har fått stamskador (bildat brandljud) eller dödats av branden.	vid behov
1	Minst 75 % av de viktiga strukturerna såsom äldre tallar (>150 år) samt torr död ved skonats i branden.	vid behov
1	Naturvårdsbränningar sker i delområdena A-D på totalt minst 10 hektar inom 20-årsperioder.	vid behov
4	Information lagts ut på länsstyrelsens hemsida	löpande tillsyn
4	Informationstavlor och parkeringsplats iordningställda	löpande tillsyn

Skötselkarta

Högbergets naturreservat

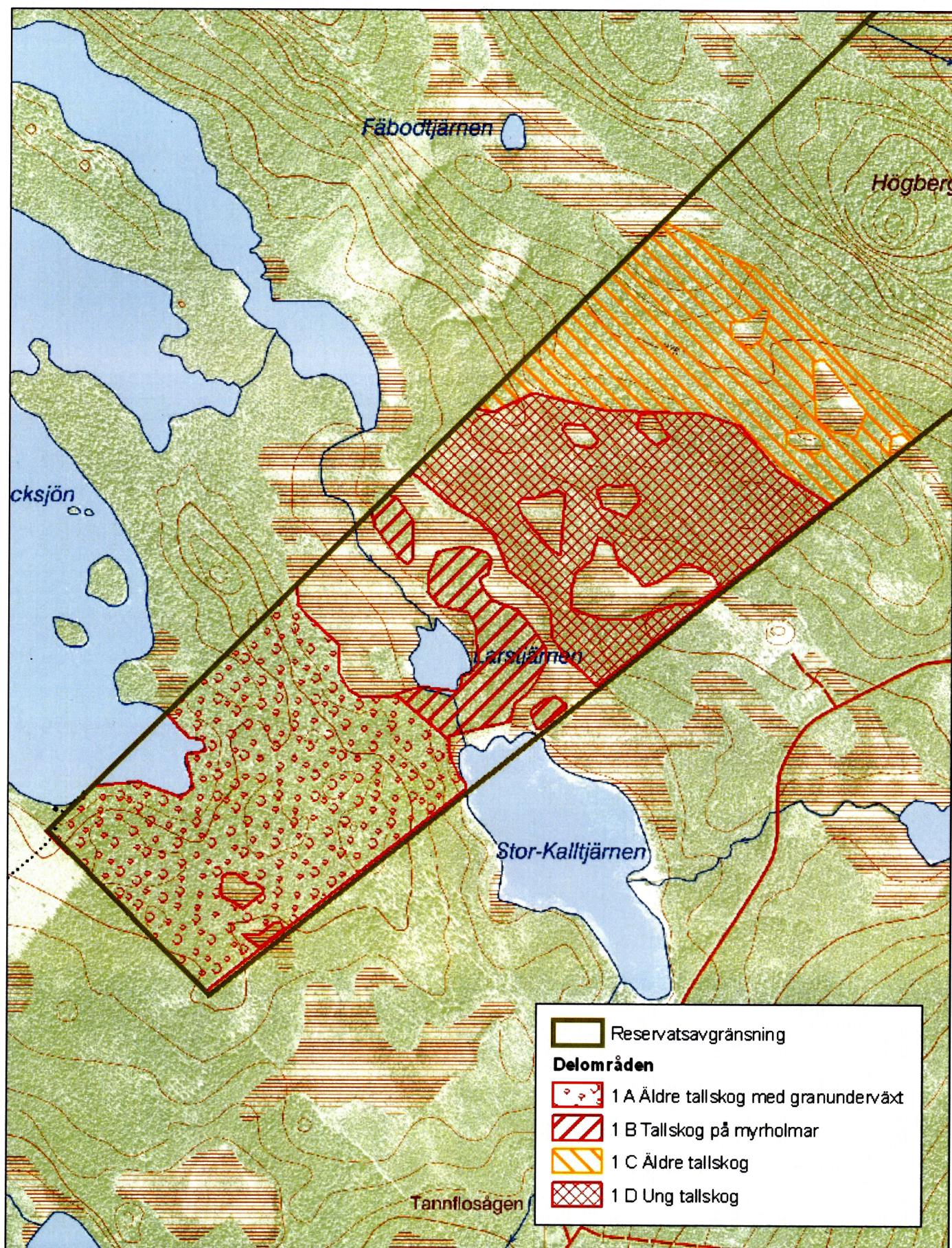
Länsstyrelsen Västernorrland. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188-Y

0 100 200 400 600 800
Meters

Delområdeskarta

Högbergets naturreservat

dnr 511-3632-05

Länsstyrelsen Västernorrland. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188-Y

Skala 1:10 000